

Tajemství evangelia

Texty na tento týden

Efezským 3

Základní verš

„Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.“ (Ef 3,20.21)

Třetí kapitulu listu Efezským Pavel začíná tématem, kterého se již dříve dotkl: „že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia“ (Ef 3,6). Ačkoli tuto skutečnost v dnešní církvi, složené převážně z křesťanů z pohanů, nepokládáme za nic překvapujícího, pro mnohé jeho tehdejší čtenáře to bylo něco zcela nového.

Pavel pak pokračuje uvažováním o svém nadšení a touze hlásat Ježíšovo evangelium pohanům. Dozvídáme se také o jeho těžkostech při této službě, mezi něž patří i pobyt v římském vězení.

A všimneme si i apoštolovy oddanosti tajemství, které je jádrem evangelia, že v církvi jsou pohané na stejné úrovni jako jejich židovští bratři a sestry. Jsme svědky Pavlova nadšení pro církev a její vesmírné poslání. Nasloucháme jeho modlitbě, v níž oslavuje Boha za to, že skrze církev vyjadřuje svou milost.

Stručně řečeno, jsme inspirováni, abychom se připojili k Pavlovu nadšení pro evangelium.

Osnova lekce

Při studiu této lekce budeme pokračovat četbou 3. kapitoly listu Efezským, která se zaměřuje na základní poselství celé Pavlovy služby – na „evangelium“ o Ježíši Kristu. Pavel zde naznačí, v čem je zpráva o tom, co pro nás Kristus vykonal, jedinečná a jaký praktický dopad má nejen na naše životy, ale na celý vesmír.

- Ef 3,1–3: Posel evangelia – vězeň Pavel (neděle)
- Ef 3,1–6: Jedinečnost evangelia – tajemství, které nám bylo zjeveno (pondělí)
- Ef 3,7–13: Výsledek evangelia – církev zjevuje vesmíru Boží moudrost (úterý)
- Ef 3,14–19: Výsledek evangelia – Kristus přebývá v našich srdcích (středa)
- Ef 3,20.21: Radost z evangelia – oslava Ježíše Krista (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PAVEL – UVĚZNĚNÝ APOŠTOL POHANŮ

¹Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany. ²Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám: ³dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsál. (Ef 3,1–3)

Osobní studium

Přečti si text Efezským 3. Pokus se objevit jednu nebo dvě hlavní myšlenky této kapitoly. Jaká důležitá témata zde Pavel otevírá?

Efezským 3. kapitola má zajímavou strukturu. Pavel začíná slovy: „Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany“ (Ef 3,1). Potom toto téma přeruší a udělá poměrně dlouhou odbočku zaměřenou na jeho dílo apoštola pohanů (Ef 3,2–13). Po tomto odbočení se vrací k původní myšlence zopakováním slovíčka „proto“ (Ef 3,14), přičemž verše 14 až 21 přináší pokračování přerušené zprávy o jeho modlitbě.

V Ef 3,1 se Pavel představuje jako „vězeň Krista Ježíše“. Je to jeho způsob jak říci, že ačkoli zrovna pobývá v římském zajetí a zdá se, že je pod autoritou římské říše, v jeho životě se uskutečňuje hlubší, Boží záměr. Pavel to vnímá jednoznačně. On není vězněm Říma, ale „vězněm Krista Ježíše“! (Viz také Ef 4,1.)

Pavlova zmínka o tom, že musí trpět (Ef 3,13), a pozdější zmínka o „okovech“ (6,20) naznačují, že nebyl hlídán vojákem v relativně pohodlném soukromém bytě

(viz Sk 28,16), ale ve skutečném vězení. Být v prvním století uvězněn v římském žaláři bylo mimořádně těžké. Římská říše neměla zorganizovány věznice s hygienickými zařízeními a pravidelným poskytováním stravy. Ve skutečnosti impérium nepotřebovalo věznice, jak je známe dnes. Jako forma trestu se totiž vězení v té době nepoužívalo. Lidé byli uvězněni jen během čekání na soud nebo popravu. Od vězňů se očekávalo, že se o sebe postarají sami, a při zásobování potravinami a jinými potřebami byli závislí na příbuzných a přátelích.

Pavlovy obavy se pravděpodobně soustřeďují na emocionální vliv jeho uvěznění na věřící, protože být vězněm bylo v kontextu kultury cti a studu extrémní společenskou potupou. Mohl se obávat, že se někteří budou ptát: „Jak může být Pavel apoštolem a poslem vznešeného Krista, když je opovrhovaným vězněm?“ Proto vysvětlí své uvěznění z úplně jiného úhlu pohledu. Usiluje věřícím pomoci, aby jeho pobyt ve vězení vnímali jako součást Božího plánu. Trpí za ně („pro vás musím trpět“) a to, co se zdá být zdrojem studu a ponížení, se ve skutečnosti obrátí k jejich „slávě“ (Ef 3,13).

Aplikace

Jak se můžeš naučit důvěřovat Bohu a jeho cestám v situaci, která je náročná, bolestivá, nebo dokonce ponižující?

DLOUHO SKRÝVANÉ TAJEMSTVÍ EVANGELIA

¹Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohanů. ²Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám: ³dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsal. ⁴Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl Kristovu tajemství, ⁵ které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům: ⁶že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia. (Ef 3,1–6)

... pokud jste vskutku slyšeli o správě Boží milosti, jež mi pro vás byla dána... (Ef 3,2; ČSP)

Osobní studium

O jakém tajemství mluví Pavel? Co je podle úvodních veršů jeho obsahem a odkud o něm apoštol ví?

Při studiu první části Efezským 3 (3,1–6) se soustřeďte na následující body:

1. Pavel píše tuto část dopisu speciálně věřícím z pohanů ve sborech v Efezu (Ef 3,1).
2. Pavel tvrdí, že je příjemcem něčeho, co označuje jako „správa Boží milosti“ (Ef 3,2; ČSP), která mu byla dána „pro vás“, tedy pro věřící z pohanů. Toto správcovství (nebo služba) milosti je Pavlovým způsobem, jak popsat pověření zvěstovat evangelium („Boží milost“) pohanům (Ef 3,7,8). Pavel zdůrazňuje, že toto pověření dostal od Boha.
3. Pavel tvrdí, že mu bylo odhaleno tajemství, o kterém psal v dopise již dříve (viz zejména Ef 1,9,10; Ef 2,11–22). Zde ho charakterizuje jako „Kristovo tajemství“ (Ef 3,3,4). Pavel nechce, aby ho ostatní vnímali jako autora či původce evangelia. On je jen tím, kdo koná Bohem svěřenou službu zvěstovat evangelium.

4. Pavel není sám, kdo dostal zjevení o tomto tajemství. Duch ho totiž zjevil i Kristovým „svatým apoštolům a prorokům“. Obsah zjevení rozšiřuje pochopení Božího plánu, jak ho znaly předchozí generace (Ef 3,5). Výraz „proroci“ se zde pravděpodobně vztahuje na ty, kteří mají a uplatňují dar prorocství v křesťanských sborech scházejících se v domácnostech věřících, a ne na starozákonní proroky. Tajemství, které bylo kdysi skryto, se nyní stalo tím, co bychom mohli nazvat „otevřeným tajemstvím“.
5. Pavel nakonec prohlašuje, že „pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia“ (Ef 3,6).

Pavel je nadšený z evangelia a zejména ze způsobu, jakým se projevuje v církvi, která se skládá jak ze židů, tak z pohanů. Tyto dvě skupiny se staly stavebními kameny nového Božího společenství, nového člověčenství, církve (viz Ef 2,14–16). Z nepřátel se díky tomu, co Bůh udělal, stali „spoludědici“, části „společného těla“ a „spolupodílníci“ na zaslíbeních evangelia (viz Ef 3,6).

Aplikace

Cítíš u sebe nebo ve tvém sborovém společenství nějaké – možná i skryté nebo skrývané – postoje, které odporují učení evangelia, že všichni lidé mají před Bohem stejnou hodnotu? Co lze s takovými postoji dělat a jak je možné zbavit se jich?

CÍRKEV ZJEVUJÍCÍ BOŽÍ MOUDROST

⁷Jeho služebníkem jsem se stal, když mě Bůh obdaroval svou milostí a působí ve mně svou mocí: ⁸mně, daleko nejmenšímu ze všech bratří, byla dána ta milost, abych pohanům zvěstoval nevytížitelné Kristovo bohatství ⁹a vynesl na světlo smysl tajemství od věků ukrytého v Bohu, jenž vše stvořil: ¹⁰Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost, ¹¹podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu. ¹²V něm smíme i my ve víře přistupovat k Bohu svobodně a s důvěrou. ¹³Proto prosím, abyste se nedali odradit tím, že pro vás musím trpět; vždyť se to obrátí k vaší slávě. (Ef 3,7–13)

Osobní studium

Co říká Pavel v úvodních verších o Bohu a o tom, co Bůh dělá (Ef 3,7–13)?

Pavel opět prohlašuje, že je „služebníkem“, protože jej „Bůh obdaroval“ (Ef 3,7; porovnej s Ef 3,1.2). Tento dar, podobně jako evangelium, nedostává člověk kvůli svým schopnostem, ale díky Boží milosti. Pavel podtrhuje tento fakt tím, že sám sebe popisuje jako „daleko nejmenšího ze všech bratří“ (Ef 3,8).

Ve způsobu, jakým se Pavel vnímal a představoval, nacházíme zajímavý vývoj. Můžeme ho pozorovat při studiu Pavlových listů v pořadí, v jakém je napsal. Na začátku si činí nárok na své postavení Bohem povoláního a pověřeného apoštola (Ga 1,1). Později se však představí jako „nejmenší z apoštolů“ a jako ten, kdo není „hoden jména apoštol“ (1K 15,9). V listu Efezským se vnímá jako „daleko nejmenší ze všech bratří“ (Ef 3,8). Nakonec o sobě říká, že je „na prvním místě“ (tedy největší) mezi hříšníky (1Tm 1,15).

Tento Pavlův způsob myšlení nám může pomoci vysvětlit známý citát Ellen G. Whi-

teové: „Čím více se přiblížíme k Ježíši Kristu, tím více si začneme uvědomovat své vlastní nedostatky a chyby. Když začneme srovnávat sebe s dokonalým Ježíšem Kristem, vynikne naše sobectví a naše nedokonalost.“ (SC 64; CVP 65)

Ve verši Ef 3,10 Pavel píše o Božím záměru, „aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost“. Kdo jsou „nebeské vlády a mocnosti“, které apoštol zmiňuje? A jak jim církev oznamuje Boží „mnohotvarou“ moudrost? Přestože text neuvádí přesnou charakteristiku těchto mocností, zdá se, že nejlepší je chápat je jako ty zlé, které jsou podrobněji popsány v Ef 6,11.12. Je-li tomu tak, pak se církev, sjednocující dříve rozdělené židy a pohany, stává jasnou zprávou těmto satanským „nadzemským duchům zla“ o plánu pro budoucnost. Podle něj „[Bůh] podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“ (Ef 1,10). Bůh takto dává najevo, že jeho plán úspěšně probíhá a jejich záhuba je jistá. Samotná podstata sjednocené církve signalizuje jejich konečnou porážku.

Aplikace

Pokud by váš sbor bral vážně to, co Pavel píše o církvi v Ef 3,10, jak by to mohlo změnit vaše vzájemné vztahy?

KRISTUS VE VAŠICH SRDCÍCH

¹⁴Proto klekám na kolena před Otcem, ¹⁵od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod, a prosím, ¹⁶aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil „vnitřní člověk“ ¹⁷a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích; a tak abyste zakořenění a zakotvení v lásce ¹⁸mohli spolu se všemi bratřími pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka: ¹⁹poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vši plností Boží. (Ef 3,14–19)

Osobní studium

Porovnej předchozí Pavlovu modlitbu (Ef 1,16–19) s jeho prosbou za věřící v dnešním textu (Ef 3,14–19). V čem jsou si tyto dvě modlitby podobné?

V originálním řeckém znění veršů 14 a 15 můžeme vysledovat důležitou slovní hříčku. Když Pavel píše, že se sklání před „Otcem, od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod“, text porovnává zvukovou souvislost mezi řeckým výrazem pro otec (*patér*) a výrazem pro rodinu (*patria*). V listu Efezským Pavel oslavuje Boží plán spásy, který zahrnuje všechny (Ef 1,9.10) a navždy (Ef 1,21). A v Ef 3,14.15 ukazuje, že „Otcí“ patří „každý nebeský i pozemský rod“. Každá rodina (*patria*) má své jméno od Otce (*patér*). Je to skvělá zpráva!

Zamysleme se nad touto myšlenkou: Tvá rodina, navzdory nedokonalostem a selháním, patří Bohu. Tvá rodina není v krutém sevření osudu, ale v Božích pečlivých rukou. Bůh miluje nedokonalé rodiny. Nesou Boží jméno, nesou znamení jeho vlastnictví. V Ef 3,16–19 Pavel prosí Boha, aby věřícím

(a) posílil jejich duchovní zkušenost prostřednictvím přítomnosti Ducha (Ef 3,16), (b) dal prožívat důvěrný vztah s Kristem, aby „přebýval ve vašich srdcích“ (Ef 3,17) a (c) upevnil vědomí jejich stálé a pevné duchovní identity, aby byli „zakořenění a upevnění v lásce“ (Ef 3,17).

Když Pavel děkuje Bohu za mnoho různých požehnání, která nabízí věřícím, nezahrnuje jen tři rozměry, ale čtyři – „šířku, délku, výšku a hloubku“ (Ef 3,18). Apoštol nepopisuje podrobně, co to znamená, ale zjevně je to něco velmi důležitého. Každý čtenář Písma se pokouší objevit význam těchto slov. Co přesně vyjadřují? Popisují Boží moudrost (viz Jb 11,5–9), Boží moc (porovnej s Ef 3,16.17) nebo snad duchovní chrám z Ef 2,19–22 (porovnej s Ez 43,13–16, kde se také mluví o čtyřech rozměrech; Zj 11,1.2)? Možná by bylo nejlepší vnímat větu „pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka“ (Ef 3,18) jako snahu následujícího verše popsat nesmírnou „Kristovu lásku“, která „přesahuje každé poznání“ (Ef 3,19 porovnej s Ř 8,35–39). Ať už je to jakkoli, jde o dobrou zprávu.

Aplikace

Jak se v životě věřícího projeví, že Kristus „přebývá v jeho srdci“, že „zná Kristovu lásku“ a že je „prostoupen celou plností Boží“?

BOHU SLÁVA V CÍRKVI A V KRISTU JEŽÍŠI

²⁰Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, ²¹jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen. (Ef 3,20.21)

Osobní studium

Pavel uzavírá modlitbu chvalozpěvem – krátkým, poetickým vyjádřením chvály Bohu. Za co Boha podle úvodních veršů oslavuje?

V předchozích verších Pavel popisoval, co je předmětem jeho modliteb za věřící (Ef 3,14–19). Nyní se však přímo a s naléhavostí modlí. Pavlův chvalozpěv nastoluje dvě důležité otázky:

1. Vyvyšuje v tomto textu Pavel církve nevhodně tím, že ji staví na roveň Kristu, když říká: „Jemu samému [Bohu] buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši“ (Ef 3,21)? Přestože Pavlovi velmi leží na srdci osud církve v Efezu, je z jeho slov zřejmé, že Kristus je Spasitelem církve, protože je to on, kdo přebývá v srdcích věřících (Ef 3,17). Ve chvalozpěvu Pavel oslavuje Boha za spasení nabízené církvi prostřednictvím Ježíše Krista.
2. Zobrazují slova „po všechna pokolení na věky věků“ (Ef 3,21) nekonečnou pozemskou budoucnost církve s odloženým návratem Krista? Celý dopis Efezským vyjadřuje očekávání toho, co se odehraje v budoucnosti. Například Ef 4,30 očekává „den vykopení“. Kromě toho věřící zažijí

Kristovu neomezenou, svrchovanou moc nejen v tomto věku, ale i „v budoucím“ (Ef 1,21). Pavlův chvalozpěv bychom tak měli vnímat jako oslavu Kristovy nekonečné moci, kterou používá ve prospěch věřících.

Když se soustředíme na tuto Pavlovu modlitbu (Ef 3,14–21; porovnej s Ef 1,15–23), vidíme, že Pavel nachází sílu v tom, že Otec pečuje o celý vesmír (Ef 3,14.15), že moc Ducha svatého je nám blízko a je nám k dispozici (Ef 3,16), že můžeme žít ve společenství s Kristem (Ef 3,17) a prožívat nesmírnou Kristovu lásku (Ef 3,18.19). Tyto skutečnosti považuje za tak pravdivé a jisté, že věřící mohou být doslova prostoupení celou „plností Boží“ (Ef 3,19). Za toto vše Boha upřímně chválí a opakovaně žasne nad hojností Boží moci, kterou nabízí věřícím (Ef 3,20.21).

Kdykoli cítíme, jak na nás neúprosně doléhají problémy, pokušení nebo pochybnosti, můžeme nacházet posílení a útěchu v těchto Pavlových textech. Uvězněný apoštol pozvedá náš pohled vzhůru, k Božím záměrům a Boží milosti. Apoštol připomíná, že bez ohledu na to, co nyní prožíváme, jsme součástí Božího plánu (Ef 1,9.10) a působí v nás jeho moc.

Aplikace

Která požehnání od Boha mají pro tebe mimořádnou hodnotu? Pokus se napsat modlitbu chvály za požehnání, která jsi od Boha dostal a která jsou pro tebe důležitá.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 27. kapitolu „Cesta k plnému životu“ z knihy *Velké drama věků* (GC 461–478; VDV 303–313).

„Jak můžeme sladit náš ‚zakrnělý‘ duchovní stav s textem Ef 3,14–19 popisujícím plnost poznání, které bychom mohli mít? Jak nás mohou vnímat nebesa, když jsme měli k dispozici všechno z duchovní i pozemské oblasti pro růst v milosti, ale my jsme to nevyužili? Apoštol nenapsal tato slova proto, aby nás ponížil, oklamal nebo aby probudil naše očekávání, a my jsme pak byli při konfrontaci s realitou zklamáni. Pavel tato slova napsal, aby nám ukázal, čím můžeme a musíme být, chceme-li být dědici Božího království. Jak bychom mohli spolupracovat s Bohem, pokud s ním budeme mít jen nedostatečnou zkušenost? Víme o všem, co jsme jako věřící dostali. Měli bychom usilovat o hluboké duchovní porozumění Božích věcí. Vždyť o to jde Hospodinu. Opravdu věříme Bibli? Opravdu věříme, že můžeme dosáhnout takového poznání Boha, jaké je nám představeno v tomto textu? Věříme každému slovu, které vychází z Božích úst? Věříme slovům, která řekli proroci a apoštolové? Věříme slovům Ježíše Krista, který je původcem veškerého světla a požehnání a ve kterém přebývá veškeré bohatství a veškerá plnost? Opravdu věříme v Boha a v jeho Syna?“ (RH, 1. říjen 1889)

Otázky k rozhovoru

1. Porovnejte Pavlův chvalo zpěv v Ef 3,20.21 s dalšími chvalozpěvy v Novém zákoně (Ř 11,33–36; 16,25–27; Fp 4,20; 2Pt 3,18; Ju 1,24.25). Jaká témata nebo myšlenky se nacházejí v těchto textech? Jak bychom si mohli osvojit postoj chvály a uctívání, které popisují?
2. Porovnejte čtyři použití řeckého slova pléroma („plnost“) v listu Efezským (Ef 1,10.23; 3,19; 4,13). Proč je podle vás tato myšlenka důležitá?
3. Který ze všech Božích činů, jež Pavel oslavuje v Ef 3, vás nejvíce inspiruje? Proč?
4. Pavel uzavírá první polovinu listu Efezským tak, jak ji začal (Ef 1,3–21), přičemž používá jazyk modlitby a chvály. Raduje se z Boží moci, která je přítomna v životě věřících skrze Krista a Ducha svatého (Ef 3,16–21). Jak můžeme tuto moc prožívat ve svých životech? Uvažujte v této souvislosti o výše uvedeném citátu Ellen G. Whiteové.